

Pápež Benedikt XVI.

Pápež Benedikt XVI. dal požehnanie z okna svojej pracovne s výhľadom na rímske Námestie sv. Petra vo Vatikáne počas tradičnej nedeľnej modlitby Anjel Pána. Svätý Otec sa modlí za obeť zemetrasenia a privalovej vlny cunami v Japonsku a chváli „dôstojnosť a statočnosť“, s ktorými Japonci zvládajú túto tragédiu. Benedikt tiež povzbudil humanitárnych pracovníkov, ktorí postihnutým dodávajú útechu, zdôrazniac, že „Boh je s nimi“.

JÁN FELIX, Šport 15.3.2011

Kontroverzné výročie

Máme tu aj historickú tému. Nebývalý hospodársky rozmach, ale aj popieranie základných ľudských práv, zhabané majetky a 60 tisíc deportovaných Židov, tisíce Rómov, homosexuálov či politických nepriateľov. Aj to sú fakty spojené s prvým samostatným Slovenským štátom. Vznikol presne pred 72 rokmi.

Obete holokaustu: „Strieľalo sa aj na ľudí.“

Obete holokaustu: „Tých deportovali veľmi surovo.“

Obete holokaustu: „To jedlo, ktoré bolo, to bola pokosená lúka obarená horúcou vodou.“

Redaktor TA3: „Toto sú spomienky tých, ktorí prežili časť života za múrmi koncentračného tábora. Dostali sa do neho aj keď nespáchali zločin. Stačilo, že boli Židia.“

Ústavný zákon o vysťahovaní Židov (zdroj: ÚPN): „Snem Slovenskej republiky sa uniesol na tomto ústavnom zákone:

§1. Židov možno vysťahovať z územia Slovenskej republiky.“

15. mája 1942

Redaktor TA3: „Pre desaťtisíce slovenských občanov židovského pôvodu to bol rozsudok smrti. Svojím podpisom ho spečatil katolícky kňaz Jozef Tiso, prezident prvého Slovenského štátu, ktorý vyhlásili poslanci snemu slovenskej krajiny 14. marca 1939, teda deň po tom, ako sa Tiso stretol s Adolfom Hitlerom. Ten dal Slovensku ultimátum. Buď vyhlási samostatnosť, alebo si ho medzi sebou podelia okolité štáty.“

Hovorí Jozef Tiso, prezident Slovenského štátu (zdroj: 14. 3. 1930, archív SRo): „Splnili sa túžby našej národnej ambície, ktorá poháňala životnú silu národa k tomu, aby riadenie svojich vecí mal národ celkom, úplne a bezvýhradne vo svojich rukách.“

Redaktor TA3: „Samostatnosť však bola iba formálna. Slovensko bolo bábkou v Hitlerových rukách. Potentáti štátu začali protižidovské ťaženie. Slovenská verzia norimberských zákonov bola nakoniec tvrdia ako nemecká. Židia prišli o svoj majetok, aj ľudskú dôstojnosť. Za ich deportácie dokonca Slovensko Nemecku platilo.“

(Začiatok archívneho záznamu z 20. 12. 2008)

Ján Sokol, trnavský arcibiskup: „Tu bol blahobyť. Nič nám nechýbalo. Pritom bola ale vojna.“

(Koniec archívneho záznamu z 20. 12. 2008)

Redaktor TA3: „Mnohí nedajú na Slovenský štát dopustiť. Vyzdvihujú najmä naplnenie ambícií po samostatnosti a rast hospodárstva. Tomu sa darilo, no iba vďaka exportu do vojnovy zmietaných krajín. Časom však narastal aj odpor voči režimu, ktorý vyvrcholil Slovenským národným povstaním. O tom, že Slovenský štát zostáva kontroverznou témou, svedčí aj diskusia o umiestnení busty jednému z jeho predstaviteľov. Ferdinandovi Ďurčanskému ju osadili začiatkom tohto roka na námestí v Rajci. A to aj napriek tomu, že bol spoluautorom protižidovskej legislatívy.“

Tomáš Grečko, TA3, 14.3.2011

Omše na Úrade vlády

Pred návštevou kostola povinná bezpečnostná prehliadka. S tým sa veru človek nestretáva každý deň. Ostro sledovaní veriaci sa však stretávajú iba na jednom mieste, v Úrade vlády. Aj keď kaplnka nepoškvrneného počatia Panny Márie nepraská vo švíkoch, po rokoch konečne slúži svojmu účelu.

Redaktorka: „Marta Demková pochádza z Medzilaboriec. Keď sa dozvedela, že sú na Úrade bohoslužby, rozhodla sa, že tam bude pravidelne chodiť.“

Marta Demková, grécko-katolícka veriaca: „Aby som niečo zmenila, nielen furt do jedného kostola chodím. Tak aj to tohto vždy prídem každú stredu.“

Redaktorka: „Veriacim sa páči, že sa môžu modliť v historickej kaplnke.“

Anketa: Grécko-katolícki veriaci Neuvedená: „My sme grécko-katolíci, chodíme do grécko-katolíckej cirkvi, aj tu, keď sme tu v Bratislave.“

Neuvedený: „Som brat, takže ja sa pozerám, že to je dobre, dobre keď sa ľudia modlia k bohu.“

Redaktorka: „Veriaci, ktorí prišli na svätú liturgiu, museli prejsť bezpečnostnou kontrolou. Nikto z nich však nenamietal.“

Neuvedený: „To je rozumné keď sa tak ochraňujú teda. Vláda keď sa tak ochraňuje.“

Neuvedený: „To musí byť zákonné. Viete čo sa vo svete deje, tak je to zapotreby tomu.“

Redaktorka: „Hovorca premiérky sa vyjadril, že doterajšie bezpečnostné pravidlá sa budú prehodnocovať.“

Telefonuje:

Rado Baťo, hovorca premiérky: „Tak aby bola zabezpečená aj ochrana budovy, ale zároveň aby sa Úrad vlády čo najviac otvoril verejnosti pokiaľ je to samozrejme možné vzhľadom na to, že stále je to vládna budova, v ktorej sa hlavne pracuje.“

Redaktorka: „Túto záhradu Úradu vlády chcú v krátkom čase sprístupniť širokej verejnosti.“

Ruslana Kurilcová, TVJOJ, 14.3.2011

Bol stredovek iba temný?

Na jednej strane sa diali križiacke výpravy a upaľovanie kacírov, na druhej charitatívne akcie a pomoc chudobe

Mnohí stredovek vnímajú ako temnú dobu plnú inkvizitných procesov s heretikmi, zatajovania poznania, brzdenia pokroku cirkvou, krížových výprav a ťažkých epidémií. Iní zase romantizujú - vidia dobu pevcov, rytierov, princezien, záračných kráľov, mužov viery a veľkých skutkov. Stredoveký človek fungoval podľa poriadku (ordo) či regule. Podľa nej žijú „tí, ktorí pracujú“, „tí, ktorí sa modlia“, a „tí, ktorí bojujú.“ „Tí ktorí pracujú“, tvorili vrstvu obyvateľstva, vytvárajúcu hodnoty - sedliaci s rodinami na poliach, remeselníci a kupci v mestách či na cestách. Modliaci sa boli rehoľníci a kňazi, bojujúci zase vojaci, rytieri, kniežatá, králi a dokonca vysokí cirkevní hodnostári. V tej dobe totiž aj oni narábali mečom či velili armádam.

Križiacke výpravy

Neplatí, že stredovek bol bez zla. Vrahovia, zlodeji, prostitútky, intrigáni, traviči, podvodníci, zlí panovníci či cirkevní hodnostári zneužívajúci svoje postavenie existovali popri svätcoch, mystikoch, veľkých pápežoch, mníchoch, zbožných sedliakoch či ľuďoch oddaných kráľovi. Cirkev zohrávala veľkú úlohu. Križiacke výpravy sa pokladajú za zlo páchané v mene Boha a cirkvi. Treba ich však vnímať očami vtedajších ľudí. Slúžia na to pramene, napríklad stredoveké dielo anonymného normanského rytiera Gesta Francorum - Skutky Frankov. Tento autor križiacku výpravu nepovažuje za politickú manipuláciu zo strany pápeža či cisára, ktorí žiadali o pomoc proti arabským inváziám, ani ich nepovažuje za tých, čo križiacke výpravy vyvolali. Dané postavy vníma len ako „spínače“, ktorými sa všetko spustilo. Vtedajších ľudí potom myšlienka oslobodenia miest, po ktorých kráčal ich Pán, nadchla natoľko, že neváhali a šli. Vzniklo mohutné hnutie, putujúce vo veľkých skupinách cez polovicu vtedajšieho známeho sveta v snahe ozdobiť svoje duše cnosťami bojovníka a ochranou svätých miest. Križiackych výprav bolo viac, časom

však boli ich myšlienky zneužitie v prospech jednotlivcov. Rabovanie, vypaľovanie, obohacovanie sa a zabíjanie v mene Boha sú fakty. Pápež Ján Pavol II. sa verejne ospravedlnil za všetky pohoršenia, ktoré cirkev v dejinách spôsobila alebo spustila, krížové výpravy nevnímajúc.

Horiace hranice

Upaľovanie ľudí mužmi cirkvi sa dialo tiež. V ranom stredoveku vďaka sv. Bonifácovi a sv. Agobardovi, ktorí považovali čarodejníctvo za poveru, však napríklad procesy s čarodejnicami prakticky neexistovali. Významný stredoveký pápež sv. Gregor VII. pod trestom exkomunikácie zakázal dánskemu kráľovi Haraldovi zahájiť proces s údajnými čarodejnicami, obvinenými z katastrofálneho sucha a morovej nákazy. V našich končinách uhorský kráľ Koloman Knihomol vo svojom zákonníku píše, že „strigy upaľovať nebudeme, pretože neexistujú“. Situácia sa však zmenila po krížových výpravách, pričom v zákonníkoch niektorých krajín boli tresty za čarodejníctvo už v 13. storočí. Ak sa v stredoveku upaľovalo, šlo skôr o kacíra, heretika, teda človeka, čo sa urputne držal náuky, ktorú cirkev odsúdila ako bludnú. Ak sa tejto náuky nevzdal, bol vydaný svetskému súdu a ten ho odsúdil.

O procesoch s čarodejnicami

Situácia sa zmenila v nastupujúcom novoveku. Upaľovanie bosoriek už bolo trestom cirkevno-svetským. V roku 1484 vydal pápež Inocent VIII. bulu, v ktorej podporil úsilie dominikánov Kramera a Sprengera, ktorí prenasledovali bosorky v severnom Nemecku. Tí v roku 1486 napísali knihu Kladivo na čarodejnice, kde opisovali, kto je čarodejnica, ako sa ňou stáva, ako z nej vynútiť priznanie, ako ju mučiť, potrestať alebo uznať nevinnou. Kniha však nikdy nebola oficiálnym učením cirkvi a v roku 1490 bola inkvizíciou odsúdená. Nemecký jezuita Friedrich von Spee zase v besných procesoch voči takzvaným čarodejniciam slúžil ako svedník týchto žien, odmietal procesy s nimi a v roku 1631 proti nim vydal knihu O procesoch s čarodejnicami. Urobil to v dobe, keď boli najviac rozšírené. Dielo sa rýchlo šírilo

a pomohlo ukončiť tieto procesy v rámci cirkvi, ale aj zrušiť mučenie pri vyšetrovaní.

Upálenie Giordana Bruna

Znáмым prípadom je smrť Giordana Bruna, dominikánskeho mnícha a kňaza, ktorého upálili v roku 1600 v Ríme. Preslávil sa tvrdením, že Slnko ani Zem nie sú stredom vesmíru a že vesmír je nekonečný. Rímskej inkvizícii bol vydaný v roku 1597 po zrade priateľa. Súdený bol za rúhačstvo, mágiu, doketizmus a panteizmus, všetko veci, ktoré skutočne vyznával. Samozrejme, jeho upálenie schvaľovať nemožno. Jedným z mýtov je, že mučili a upálili aj Galilea Galileiho. Bol katolíkom a naozaj ho súdila rímska inkvizícia. Proces bol však skôr vecou sporu o kozmológiu a fungovanie vesmíru, sporom medzi starou aristotelovskou fyzikou a novým vedeckým pohľadom. Medzi jezuitmi mal napríklad povest' seriózneho vedca.

Galileiho príbeh je nepravdivý

Celkovo absolvoval dva procesy, v druhom pod tlakom viac spoločensko-politickým ako odborným odvolal niektoré svoje názory. Mučený nebol, osemnásť dní ho držali v miestnosti inkvizitného úradu, nie v cele. Nakoniec ho odsúdili k žaláru. Pre vysoký vek mu ho zmenili na domáce väzenie, kde mal povinnosť recitovať kajúčne žalmy. V písaní kníh a bádanií mu nebránili, a hoci mal zakázané prijímať návštevy, zákaz sa príliš neuplatňoval. V bádanií pokračoval aj ako slepý starec. Zomrel v roku 1642 vo svojej vile. Príbeh o tom, že pred inkvizíciou vyslovil vetu „A predsa sa točí!“, nie je pravdivý. Niektorí hovoria, že ju povedal pred svojím priateľom Ascaniom Piccolominim, ktorý bol arcibiskupom v Siene a u ktorého žil pár mesiacov po odsúdení. Neustálym prerozprávaním bola táto poznámka prekrútená.

Dobro aj zlo

V stredoveku neexistovali „neveriaci“, ateisti boli nemysliteľní. Existovali len „tí iní“, čiže ľudia inej viery alebo ľudia s krivým chápaním kresťanstva. Proti nim sa naozaj bojovalo. Udiali sa aj trestné výpravy proti heretikom. V roku 1208 sa napríklad uskutočnila

krutá výprava proti francúzskym katarom. Na druhej strane treba spomenúť aktivity cirkvi v prospech celého vtedajšieho sveta. Charitatívne akcie nebývalých rozmerov vznikli práve v stredoveku. Samotní križiacki rytieri zakladali nemocnice, sirotince a lazarety. Cirkev vtedy stála aj za vedeckým pokrokom ľudstva. Mnohé zásadné objavy totiž urobili mnísi a kňazi v kláštoroch, katolícka cirkev má tiež zásadný podiel na zakladaní univerzít ako priestoru pre slobodné myslenie a bádanie.

**Marek Vadrna, katolícky kňaz
SME 12.3.2011**

Presný čas je neznámy

- Stredovek ako pojem vznikol v čase renesancie. Terminológiu vytvoril Francesco Petrarca (Scienza Nuova) a taliansky humanisti v 15. storočí, keď dobu medzi klasickým starovekom a renesanciou nazývajú medium tempus alebo media tempora či tempestas.

- Podľa Dejín európskeho stredoveku od slovenského medievalistu Vincenta Múcsku sa pomenovanie stredovek ako kánonické označenie jednej epochy ustálilo až vplyvom prác nemeckých učencov Georga Horna a Christoha Cellaria z konca 17. storočia.

- Kto chce presne definovať, kedy sa stredovek začína a končí, narazí na problém. Francúzski historici ho vnímajú ako dobu od dobytia Gálie Chlodovikom v roku 481 až po koniec storočnej vojny v roku 1453, inde sa vraví, že sa začína rozpadom starej Rímskej ríše v roku 476 a končí sa objavením Ameriky Krištofom Kolumbom v roku 1492.

- Mnohí však tvrdia, že stredovek sa začína po roku 375, keď Huni prekročili rieku Don a začalo sa sťahovanie národov, pričom za koniec pokladajú pád Konštantínopolu v roku 1453.

- V našom, teda uhorskom historickom kontexte sa za koniec stredoveku pokladá rok 1526, čiže bitka s Turkami na Moháčskom poli.

O procesoch so ženami posadnutými zlom je aj slovenská filmová klasika Kládvo na čarodejnice.

Strigy upaľovať nebudeme, pretože neexistujú.

Koloman Knihomol, uhorský kráľ

O predsudkoch

Predsudky možno mať nielen voči ľuďom, ale aj k historickým prameňom. Napríklad také „zápisnice z výročných okresných konferencií KSS“ už svojím titulom evokujú úmorné monotónne prejavy, prepotené šedivé saká a zvädnutý šalát na chlebičkoch. Navyše sú datované do päťdesiatych rokov, keď oficiálna rétorika jasala nad výsledkami budovania svetlej budúcnosti a za výroky, ktoré s ňou neboli v súlade, končili mnohí občania za mrežami. No pritom ide o prameň bohatý a napriek tragike doby často zábavný. Sú tu témy, ktoré v krčme zaznieť nesmeli, lebo mali uniknúť uchu triedneho nepriateľa, a pre vyššie fóra zasa boli ich témy príliš lokálne, a teda nedostatočne vznešené. Ale úroveň okresu mala inú atmosféru - dosť formálnu na to, aby sa zachovali zápisnice a súčasne dosť uvoľnenú na to, aby mali súdruhovia pocit, že sú medzi svojimi a po odznení ústredného referátu sa môžu v diskusií dosýta vysťažovať. A podľa zápisnic sa zdá, že mali starostí nemálo. Trápila ich apatická členská základňa s pocitom, že „vítazstvo je zabezpečené“. Dosadené kádre nezvládali novú zodpovednosť a tak bolo treba riešiť ponosy na večne opitých referentov a riaditeľov. Odvracala sa od nich mládež: „veľké práva a málo povinností, len sa

obliecť a ísť do kina“, „ideologickým školeniam sa vyhýba“. Stáli tvárou v tvár hnevu občanov pre nesplnené sľuby, veď napr. v okolí Svidníka ľudia nedostali sľúbený pridel dreva na nové domy ani desať rokov po vojne. Neboli schopní vymôcť právo, keďže trestuhodné zanedbávanie (napr. úhyn asi 2 000 kráv v JRD Kunešov) alebo rovno rozkrádanie verejného majetku (vrátane dodávok z UNRRA pre siroty v Brezne) často prebiehalo za účasti miestnych straníkov. Presadzovať kolektivizáciu v dedine ako Sitníky, kde sa aktivisti vyhrážal obesením rovno člen tamajšieho stranického výboru, tiež muselo byť deprimujúce. Zápisnice ilustrujú aj paradoxné dobové spoločenské postavenie cirkvi. Delegáti totiž každoročne vyplňali aj rubriku o členstve v nich, opakovane a bez väčších zmien. Napríklad v Banskej Bystrici sa roku 1953 k bezvercom prihlásilo 40, k rímskokatolíckej cirkvi 63 a k evanjelikom 50 zúčastnených komunistických funkcionárov. Ťažko si predstaviť väčšiu blamáž, ako tú, ktorej bol svedkom roku 1957 brezniansky tajomník Pardupa: „Členovia odišli do kostola a preto sa schôdza nemohla uskutočniť.“

**Marína Zavacká
Pravda 12.3.2011**

Reformované cirkvi na Slovensku

Od júna sa môže aj Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku pripojiť k Jednotnej Maďarskej reformovanej cirkvi, ktorá v Karpatskej kotline vznikla v roku 2009. Doteraz o členstvo v tejto cirkvi nemalo záujem len reformované spoločenstvo na Slovensku. Zisťovali sme, prečo.“

Redaktorka STV: „Situácia reformovaných veriacich na Slovensku je jedinečná, kým v ostatných krajinách Karpatskej kotliny žijú výlučne len maďarskí reformovaní, na Slovensku sú aj dva slovenskojazyčné senioráty. Preto nepodporili ústavu Maďarskej reformovanej cirkvi, ktorá vznikla v roku 2009.“

Fazekas László, biskup reformovanej cirkvi: „Kresťanská reformovaná cirkev na Slovensku ju nepodpísala z toho dôvodu, že sme ešte rokovali

s našimi slovenskými bratmi, pričom mnohé veci ešte neboli vyjasnené.“

Redaktorka STV: „Ak ratifikáciu slovenských reformovaných veriacich schváli synodná rada, synoda a generálny konvent, isté pasáže ústavy sa nebudú vzťahovať na slovenské senioráty, alebo sa budú na ne vzťahovať len sčasti.“

Fazekas László, biskup reformovanej cirkvi: „Ako vo viere jednotná cirkev sa pripojíme k Maďarskej reformovanej cirkvi, no výnimkou sú dva slovenské senioráty, ktoré si v tejto oblasti zachovávajú svoju nezávislosť.“

Redaktorka STV: „Konečné rozhodnutie sa očakáva v júli, rodí sa rozhodnutie, ktoré nevytlúči malé slovenské senioráty, zároveň však bude v cirkevných záležitostiach vystupovať jednotne.“

STV 2, 14.3.2011

Totalitní hrdinovia stále lákajú

Obhajcovia ľudáckych predstaviteľov sa dožadujú objektivity a vidia najmä pozitíva

Dnešné 72. výročie vzniku nového slovenského štátu pripomína, že Slovensko nie je vyrovnané s minulosťou.

Okrem komunistickej sa Slovensko stále nevyrovnalo ani so svojou vojnovou minulosťou. Svedčí o tom plánované odhalenie búst Ferdinanda Ďurčanského v Rajci či Jánosa Esterházyho v Košiciach. Na Slovensku je aj viacero pamätných tabúl prezidentovi Jozefovi Tisovi, v Čakajovciach jeho pomník, v mestách ulice pomenované po antisemitských kňazoch biskupovi Jánovi Vojtáššákovi a Štefanovi Moheľovi. Historik Dušan Kováč hovorí, že vplyvom vymývania mozgov počas dvoch totalít má na Slovensku stále hlasné slovo skupina ľudí, ktorá vníma dejiny nacionalisticky a za hlavnú hodnotu považuje štátnosť bez ohľadu na jej charakter. „Týka sa to tak slovenských, ako aj maďarských nacionalistov,“ upozorňuje.

Negatíva nevidia

Diskusiu v posledných týždňoch vyvolal najmä zámer mestečka Rajec osadiť na námestí SNP bustu Ferdinanda Ďurčanského, ktorý sa podieľal na príprave protizidovských zákonov. Rajecká busta, ktorá na námestí stojí zatiaľ zabalená, vyvolala kritiku historikov aj časti verejnosti. Mestu prišli nesúhlasné listy zo Zväzu židovských náboženských obcí, Zväzu protifašistických bojovníkov, od viacerých občianskych združení aj obyvateľov. Časť z nich začala podpisovať aj petíciu za odstránenie busty. Protifašistický zväz oznámil, že je pripravený podať aj trestné oznámenie. Primátor mesta Ján Rybárik (nezávislý) rodáka obhajuje, obyvateľom rozposlal agitačné listy od Ďurčanského synovca Petra Hundáka aj od Stanislava Májeka z historického odboru Matice Slovenskej. „Vidím na ňom viac pozitív ako negatív. Môj názor je, že môže mať v Rajci osadenú bustu,“ trval na svojom. O matičný zborník o Ďurčanskom z roku 1996 sa opierali aj mestskí poslanci, keď bustu za 14-tisíc eur v roku 2009 schvaľovali. Proti

buste sa naopak postavil miestny odbor Matice v Rajci, ktorý vedie novinárka a historička Soňa Vanovčanová. Ďurčanský podľa nej arizačne zákony aj sám využil.

Diskusie postoje nemenia

Vnútrotný matičiarsky rozpor sa organizácia pokúsila minulý týždeň rozlúsknuť zvolaním kolokvia o Ďurčanskom, na ktoré pozvala aj historikov z SAV, Univerity Komenského či Múzea SNP. Rozpory neodstránilo, matičiarsky historik Peter Mulík ho podľa viacerých historikov opísal na stránkach Matice neobjektívne a vyzdvihol najmä Ďurčanského pozitíva. „Sme presvedčení, že v tomto spore nejde iba o osobu Ďurčanského a jeho busty, ale o sofistikovaný pokus ospravedlňovať totalitný režim vojnovej Slovenskej republiky,“ napísal riaditeľ Historického ústavu SAV Slavomír Michálek. Podpisalo sa aj ďalších trinásť historikov. „Je to zbytočné zaťahovanie politiky a ideológie do dejín. Nie som za to, aby sa stavali busty diskutabilným osobnostiam, ale vehementne zabraňovať, aby sa čokoľvek povedalo o tej osobnosti, čo môže vzbudiť náznak objektivity, to nie je správne,“ reagoval Mulík. O buste bude musieť opäť rozhodnúť rajecké zastupiteľstvo. „Na základe zverejnených informácií by sme zámer mali na najbližšom zastupiteľstve určite prehodnotiť,“ myslí si rajecký poslanec KDĽH Róbert Augustín.

Michal Piško, SME 14.3.2011

Kto bol Ďurčanský

- 1906: narodil sa v Rajci.
- 1930: ukončil právo v Bratislave,
- od 1937: spolupracoval s nacistickou kontrarozviedkou
- 1939-1940: ako minister zahraničia a vnútra sa podieľal na protizidovských zákonoch,
- 1940: spolu s Tisom rokoval s Hitlerom, ale ešte v tom roku preodlíšne predstavy o zahraničnej politike musel z vlády odísť,
- 1945: ušiel do exilu, žil v Argentíne a Nemecku,
- 1947: v neprítomnosti odsúdený na trest smrti,
- 1974: zomrel v Mníchove.

Občianske združenie, ktoré je vlastne sekta

Sekta, ktorá sa dokáže dobre prispôbiť. Aj tak môžeme označiť scientológiu.

Scientológia je niekedy označovaná ako sekta. „V anglosaskej literatúre sa slovo sekta používa, no tu sme trochu citlivejší, než by sme museli,“ hovorí religionista Tomáš Gál. „To, že je slovo sekta u nás vnímané ako hanlivé, je však menej závažné ako to, že tým pojmom vieme menej povedať.“ Odborníci sektu chápu ako nové náboženské hnutie. „Sekta označuje ľudí, ktorí sa odkláňajú od mainstreamových náboženstiev,“ vysvetľuje Gál. To spĺňa aj scientológia. Zároveň je jedným z mala hnutí, ktoré nemajú jednoznačné korene, na ktoré by nadväzovali.

Vyvrcholenie hľadania?

Tvorca scientológie L. Ron Hubbard tvrdí, že odkazuje na tradície náboženskej filozofie a svoje učenie považuje za vyvrcholenie ich hľadania. Práve Hubbardove znalosti majú byť základným zdrojom scientologického učenia. Cirkev scientológie vznikla v roku 1954 v Los Angeles. Pod jej záštitou existujú mnohé organizácie, napríklad Občianska komisia za ľudskú práva (CCHR), ktorá pôsobí aj v Českej republike alebo jazyková škola LITE. Koncom sedemdesiatych rokov Hubbard (na snímke UCLA) vyvinul aj protidrogový rehabilitačný program, ktorý je známy pod názvom Narconon a má sídla v Holywoode, Los Angeles a Kalifornii.

Na Slovensku

Scientológovia sú však známi aj na Slovensku a v Čechách. Stáli za protidrogovou osvetovou kampaňou Povedz nie drogám, povedz áno životu. Na Slovensku však scientológovia nie sú registrovaní ako cirkev. Pôsobia však legálne, prostredníctvom občianskych združení a neziskových organizácií zameraných na vzdelávanie či prostredníctvom firiem zameraných na personalistiku a školenia. Podľa delenia nových náboženských hnutí na odmietajúce, prijímajúce a obývajúce svet patria scientológovia medzi prijímajúce. Dokážu sa totiž veľmi dobre zžiť s väčšinovou spoločnosťou. „Ak bola spoločnosť úplne sekulárna a náboženská otázka by absolútne nehrala v kultúre štátu žiadnu úlohu, tak scientológia by veľmi dobre zapadla.“ hovorí Tomáš Gál. Katarína Tesárová, SME 15.3.2011

Scientológia rozširuje pôsobenie

Kontroverzná scientologická cirkev, pochádzajúca z USA, sa usiluje o väčšie rozšírenie svojho učenia vo svete. Nedávno v Moskve otvorila prvý významný kostol v Rusku. V USA je síce už 20 rokov uznávanou cirkvou, stále však vyvoláva kontroverzie. Podľa najnovších správ ju vraj začal preverovať FBI pre podozrenie z obchodovania s ľuďmi a z ich vykorisťovania. Prípady sa začal FBI venovať, keď odpadlík od cirkvi, známy hollywoodsky režisér a scenárista Paul Haggis, pre časopis New Yorker povedal, že niektorí scientológovia museli pre prominentného člena cirkvi a herca Toma Cruisa pracovať za 50 dolárov týždenne. Minimálna mzda v USA je však 7,25 dolára za hodinu. V Los Angeles podal zasa 19-ročný Daniel Montalva na cirkev žalobu, že ako dieťa musel pre ňu pracovať, nemal prístup ku knihám, k médiám a riadnej výučbe. Musel odpracovať viac ako 100 hodín týždenne za plat 35 až 50 dolárov denne. Cirkev sa k žalobe nechce vyjadrovať, ale obvinila Montalva z krádeže. Podľa Haggisa majú scientológovia aj vlastné prevýchovné tábory, v ktorých sú niektorí členovia viac ako desať rokov a venujú sa manuálnej a duchovnej činnosti. Cirkev nato reagovala vyhlásením, že tábory sú dobrovoľné, ľudia môžu z nich kedykoľvek odísť. „Je nešťastné, že New Yorker predstavil scientológiu prostredníctvom odpadlíka,“ povedal hovorca cirkvi Tommy Davis. Navzdory podobným obvineniam sa v USA scientológom darí ziskávať vplyv a majetok. Medzi priaznivcov hnutia patria hollywoodske hviezdy, čo jeho vplyv ešte zvyšuje, aj keď sa niekedy stáva terčom vtipov. Odhaduje sa, že organizácia sa stará o mnohomiliardový majetok. Členov láka aj vidinou úspechu. Aj Haggis priznáva, že prvé zákazky ako scenárista dostal po vstupe do cirkvi. Scientológovia tvrdia, že na celom svete je ich niekoľko miliónov. Rátajú totiž každého človeka, ktorý si kúpil knihu jej zakladateľa Rona L. Hubbarda. Ten by sa v týchto dňoch dožil 100 rokov. Triezvejšie prieskumy však uvádzajú, že počet členov je maximálne 200-tisíc. V USA sa ich počet odhaduje na 55-tisíc. Podľa iných odhadov však v USA

Scientológovia. Bohatí a kontroverzní

Cirkev a biznis môžu ísť ľahko dokopy. Dokazuje to aj obľúbená sekta medzi hercami z Hollywoodu

Založil ju Lafayette Ronald Hubbard, pravdepodobne bývalý satanista. Otec scientológiesa narodil 13. marca, pred što rokmi.

FENOMÉN SCIENTOLOGIA

Je to jedna z najkontroverznejších svetových cirkví. Pre jedných je to rešpektovaná inštitúcia, ktorá pomáha ľuďom, pre iných zase nebezpečná sekta, ktorá svojim členom vymýva mozog a robí z nich bábky. Iste je však scientologická cirkev, dielo Lafayettea Ronalda Hubbarda, jedným z najbohatších hnutí. V súčasnosti plánuje po celom svete postaviť šesťdesiat nových „kostolov“.

Obchodovanie s ľuďmi?

V Spojených štátoch je scientológia už dve desaťky rokov uznávanou cirkvou, do jej radov patria mnohé celebrity na čele s Tomom Cruisom. So spoločnosťou sa však spájajú aj viaceré problémy. Len nedávno ju začala skúmať americká FBI, pretože cirkev je podozrivá z obchodovania s ľuďmi a ich vykorisťovania. Na počiatku tejto kauzy pritom stála ďalšia hollywoodska osobnosť, režisér a bývalý scientológ Paul Haggis. V magazíne New Yorker scientológov obvinil, že niektorí členovia cirkvi museli pre prominentnejšie osoby pracovať za asi 50 dolárov týždenne. To je hlboko pod hranicou americkej minimálnej mzdy. Bývalý člen cirkvi tiež tvrdil, že svoje prvé scenáristické zákazky získal až po vstupe k scientológom.

počet členov klesá. V každom prípade sa však cirkev usiluje posilniť svoje postavenie vo svete. Buduje kostoly a šíri Hubbardovu náuku pod vedením jeho nástupcu Davida Miscavigu. Päťdesiatnik Miscavige ju chce viac otvoriť ľuďom. „Dnešok je novým milníkom pri našej celoplanetárnej krížovej výprave priniesť našu pomoc v globálnych rozmeroch,“ povedal vlni pri otváraní jedného z kostolov. Cirkev obviňovaná z manipulácie so svojimi členmi a z honby za ziskom však nie všade je vítaným hosťom, napríklad v Európe. Problémy mala

Tiež rozprával o tvrdých prevýchovných tábory. Miliardová organizácia reagovala tvrdením, že tábory sú dobrovoľné. „Je nešťastné, že New Yorker predstavil scientológiu svojim čitateľom prostredníctvom odpadlíka,“ odkázal tiež hovorca organizácie Tomray Davis.

Založte si cirkev

Odhaduje sa, že scientológovia môžu mať v súčasnosti 200-tisíc až milión členov. Aj keď sa cirkev snaží expandovať, niektoré odhady hovoria skôr o úbytku členov v Spojených štátoch. Špekuluje sa, že príslušnosť v sekte prestáva byť v USA módnou. Hlavným princípom scientológie je pritom viera v kozmické bytosti, ktoré sú akousi dušou každého človeka a ktoré sa prevetľujú. Súčasťou tohto procesu je však aj náuka, ktorá v ľuďoch umožňuje rozvíjať ich ukryté schopnosti. Niektorí kritici však hovoria o tejto snahe ako o nezmysle. Narážajú pritom na slová samotného zakladateľa scientológie, ktoré hovoria o cirkvi ako o dobrom biznisprojekte. „Písať pre zárobok penny za slovo je smiešne. Ak chcete skutočne zarábať milióny, je najlepším spôsobom založiť si vlastné náboženstvo,“ vyjadril sa údajne v minulosti Hubbard. Aspoň jemu to vyšlo. Scientologická cirkev založená v roku 1954 mu zabezpečila pohodlný život v blahobyte. Pritom podľa dostupných informácií tento otec jednej z najznámejších amerických siekt pre zlý prospech nedokončil ani vysokú školu.

Tomáš Prokopčák, čtk, SME 15.3.2011

v Nemecku kvôli svojmu odmietaniu psychiatrickej liečby. Vo Francúzsku zasa niekoľko členov súd obvinil z organizovaného podvodu. V Čechách cirkev pôsobí ako nezisková organizácia. Nové náboženské hnutie založil v roku 1954 Ron L. Hubbard. Hlavným princípom scientológie je viera v kozmické bytosti, ktoré predstavujú dušu každého človeka a ustavične sa prevetľujú. Cirkev okrem iného tiež tvrdí, že dokáže v ľuďoch rozvíjať ich skryté schopnosti a ich myseľ zbaviť vplyvu negatívnych zážitkov. (čtk)

Pravda 17.3.2011

Ekumenický večer na tému Kríza etiky v spoločenskom živote

Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského zorganizovala v týchto dňoch ekumenický večer, na tému Kríza etiky v spoločenskom živote, kresťan a politika, výchova a vzdelávanie. Diskusia bola súčasťou série podujatí, pod názvom Spája nás Božie slovo, ktoré organizuje Rada pre ekumenizmus Bratislavskej arcidiecézy v spolupráci s cirkevnými zborníkmi a farnosťami a kresťanskými inštitúciami v Bratislave. Viac o 9. ročníku akcie povedal dekan Bohosloveckej fakulty Ondrej Prostredník: „My sme v príprave na tento večer našim panelistom položili niekoľko otázok, zaujímalo nás hlavne to, akú úlohu hrali a hrajú kresťanské etické princípy pri formovaní ich politických názorov a postojov, pretože tí referenti vlastne boli ľudia, ktorí sú buď teraz v aktívnej politike, alebo boli pred nejakou

kratšou dobou v aktívnej politike.“

Redaktor: „Ďalšou dôležitou otázkou, ktorou sa prítomní na konferencii zaoberali, bola kríza v etike, ktorá sa v spoločnosti šíri.“

Ondrej Prostredník, dekan Bohosloveckej fakulty: „Tam bolo zaujímavé, že viacerí z nich sa zhodli v názore, že možnože to slovo etická kríza je príliš silné, že určite treba hovoriť o nedostatkoch etiky, o istom deficite etickom, ktorý badáme na našej spoločnosti, ale zároveň v podobnej situácii sa nachádzajú aj iné spoločnosti a aj v minulosti v rôznych fázach dejín zápasili podobnými, ak nie vážnejšími nedostatkami etiky.“

Redaktor: „Diskutujúci sa napokon nevyhli ani téme, čo by samotné cirkvi mali zmeniť vo formovaní ľudí tak, aby pripravili novú, morálne silnejšiu generáciu politikov. Opäť dekan Bo-

hosloveckej fakulty, Ondrej Prostredník: „Vychádzali sme z toho, že často tí ľudia, ktorí nesú tú zodpovednosť, zlyhávajú. Tak ako pomôcť, ako formovať takých ľudí, ktorí budú odolní, ktorí nebudú korumpovateľní, ktorí neuhnú v rozhodujúcich kritických situáciách.“

Redaktor: „Pozvanie do panelovej diskusie prijali aj bývalý vicepremiér Dušan Čaplovič, Peter Osuský z Občianskej konzervatívnej strany, ale aj bývalý šéf KDH Ján Čarnogurský.“

Rádio Lumen, 17.3.2011

Oblečenie pôjde do krízových centier a útulkov

Zbierka šatstva v Banskobystrickom kraji prekonal očakávanie

„Máme úprimnú radosť z toho, že aj v dnešných ťažkých časoch sa nájdú dobrí ľudia, ktorí nie sú ľahostajní k ostatným, osudom ťažko skúšaným...“ Týmito slovami zareagovala riaditeľka krízového strediska Amoret v Lučenci Marcela Fil'ová na množstvo oblečenia, ktoré sa podarilo vyzbierať.

Zbierka, ktorú zorganizoval odbor sociálnych politík Banskobystrického samosprávneho kraja, mala veľký úspech. Zúčastnili sa na nej ľudia rôznych vekových kategórií, prišli mladí aj dôchodcovia. Šatstvo venovali zamestnanci kraja, poslanci VÚC, ale aj ľudia mimo úradu. Je ťažké odhadnúť, koľko šatstva sa vyzbieralo, ale na

jeho odvoz boli potrebné dve veľké autá. Oblečenie dostanú klienti krízového strediska, zariadení núdzového bývania a útulkov. „Naša radosť je o to väčšia, že táto pomoc prišla v pravý čas. Práve dnes (1. marca) sme prijali do zariadenia šesť zanedbávaných detí, ktorým sme začali poskytovať starostlivosť, súčasťou ktorej je aj ich ošatenie,“ doplnila riaditeľka. BBSK uvažuje o dlhodobom projekte pomoci ľuďom, ktorí to potrebujú. „Najprv sa o ňom chcem porozprávať s predstaviteľmi cirkvi a charity na území nášho kraja. Potom sa môžeme aj spolu s vami poradiť, aby sme našli tie najlepšie riešenia,“ povedal predseda BBSK Vladimír Maňka.

Peter HAJNALA, hovorca BBSK

Obecné noviny 17.3.2011

Zomrel kresťan pre urážku proroka Mohammeda

V pakistanskom väzení zomrel kresťan Quamar David, zatknutý pre údajnú urážku proroka Mohammeda. Quamar David, ktorý pracoval v Karáči ako maliar, bol vo februári 2010 pakistanským súdom odsúdený, za údajné rúhanie sa proti prorokovi Mohammedovi na celoživotné väzenie. Vo väzení sedel už od roku 2006. Z rúhaní ho obvinil jeho obchodný konkurent. Katolícky arcibiskup v pakistanskom hlavnom meste Islamabad Ruffin Anthony medzitým hovoril o falošných obvineniach, ktoré viedli k odsúdeniu Quamara Davida. Arcibiskup zároveň žiadal o zrušenie zákona o rúhaní. Ján Krupa, Rádio Lumen, 16.3.2011

Vedia si vás získať

„Privítajú vás mladí, sympatickí ľudia,“ vysvetľuje rastúcu popularitu scientológie Katarína Nádaská z Katedry etnológie Filozofickej fakulty UK.

Kam zaradujú odborníci scientológiu?

„Je časť odborníkov, ktorá hovorí o scientológii ako o zhubnom kulte, to sú kulty, ktoré majú deštruktívny charakter. Pri scientológii je však otázka, či rozprávať o cirkvi, náboženstve alebo o otázke biznisu. Je to v podstate určitý smer, ktorý má právo na existenciu a je na slobodnej voľbe človeka, či ho scientológia osloví, alebo neosloví.“

Od čoho závisí popularita takéhoto hnutia?

„Samotný zakladateľ Lafayette Ron Hubbard bol človek, ktorý sa uplatnil aj ako autor rôznych vedeckofantastických románov, fejtónov či poviedok. Mal pravdepodobne geniálnu fantáziu, bol dobrý rečník a charizmatická osobnosť, ktorá dokázala osloviť ľudí. V týchto stopách idú aj centrá dianetiky.“

Ako to funguje?

„Keď do centra prídete ako človek z ulice, veľmi milo vás privítajú sympatickí mladí ľudia, ktorí sú slušní a upravení. Ponúknu vám známy oxfordský test osobnosti, venujú sa vám a sú vám k dispozícii. Druhá vec je, že sľubujú zlepšenie pozícií života, komunikácie, všetko to, čo bežný človek chce alebo potrebuje. Lebo kto z nás by nechcel byť krajší, vedieť komunikovať so svojím okolím, byť úspešnejší? V radoch scientológie sú navyše populárne osobnosti, sú istými vzormi a robia určitú reklamu.“

(kate), SME 15.3.2011